

Gud - Fader, Son och Ande

Joh 11:18-27; 1 Mos 18:1-8; Apg 4:5-12

Vardagen är här! Det kan både låta och upplevas märkligt med tanke på att så mycket i livet just nu vittnar om en tillvaro som är allt annat än vardaglig. Mycket har förändrats och mycket förändras just i detta nu. Men med den här dagen, *Heliga Trefaldighets dag*, eller Missionsdagen som den också kallas, inleds den tid i kyrkoåret som brukar kallas den långa "vardagstiden", Trefaldighetstiden. De stora högtiderna har firats. Nu handlar det om att låta frälsningshistoriens avgörande händelser sjunka in och reflektera över hur allt detta påverkar livet här och nu. Vad innebär ett liv i Jesu efterföljd i ljuset av frälsningshistoriens avgörande händelser? Kyrkoårets "vardagstid" hjälper oss med den reflektionen. Tiden mellan pingst och advent inbjuder oss att bli rotade i det liv som de stora högtiderna vittnat om. Vardagstiden är livets tid!

Men vardagstid innebär inte att allt blir tråkigt och förutsägbart. På första söndagen efter pingst lockas vi till förundran och tillbedjan. På den Heliga Trefaldighets dag blir vi påmind om att den Gud vi tillber inte låter sig fullt ut förklaras eller beskrivas. Han är mysterium. Han är tre, men ändå en. Vad är det om inte ett mysterium? Och hur ska man förhålla sig till det? Ja, om vår främsta strävan är att försöka förklara det hamnar vi snart i en återvändsgränd. Men om en helig förundran får vägleda oss närmare mysteriet finns hopp om förvandling i våra liv. På denna väg kan konsten, musiken, poesin, vara naturliga följeslagare som anger riktningen.

Ett konstverk hemma i köket har under många år vittnat om detta. Det handlar om en målning som hämtat inspiration från dagens GT-text, som berättar hur Abraham bjuder tre mystiska gäster på mat. Konstverket är i själva verket en ikon föreställande tre änglar sittande vid ett bord. Originalen härstammar från 1400-talets början och är målat av en herre vid namn *Andrej Rubljov*. Ikonens namn avslöjar hur många i den kristna kyrkan tolkat texten från 1 Mos 18 genom historien. Namnet på ikonerna är *Den gammaltestamentliga Treenigheten*. Den treenige Guden kan alltså anas i den märkliga måltidsberättelsen.

Herren visade sig (el. uppenbarade sig) för Abraham..., säger texten, och Han gör det genom tre gestalter. Det faktum att hebreiskan, på ett sällsamt sätt, växlar mellan singularis och pluralis i texten har gjort att kyrkofäderna i dessa rader sett en föraning om treenigheten, att Gud är tre i en, något som sedan utvecklas ytterligare i NT. Vissa bibelkommentarer förklarar att Abraham i texten möter Gud tillsammans med två änglar och visst kan man beskriva det så, men för målarmunken Rubljov var det en glimt av den treenige Guden som framträdde i texten. De tre änglagestalterna porträtteras förvillande lika, ändå skiljer de sig åt.

Angående ikonens tre änglagestalter skriver en poet (Ingemar Leckius): "Vid första anblicken förefaller de tre änglarna intill förväxling lika - i synnerhet deras ansikten som utstrålar samma översvinnliga harmoni - men de skiljer sig i fråga om dräkter och åtbörder". Lika alltså, men med olika dräkter och åtbörder. Så kan ikonens gestalter beskrivas.

En Gud med tre dräkter eller personer. En Gud i tre personer och tre personer i en Gud, nämligen Fader, Son och Helig Ande. Alla tre har samma härlighet, samma eviga majestät. De är oskapade, omätliga, eviga, allsmåttiga, gudomliga, härskande. Sonen är född av Fadern, den Helige Ande utgår av Fadern och sänds av Sonen, men ingen är större, ingen är mindre. En i tre och tre i en – ett mysterium! Det mänskliga förståndet greppar inte detta, men genom tiderna har kyrkan ansett detta vara viktigt. Det är endast utifrån treenighetsperspektivet som vi på allvar kan börja förstå vem Gud är och vilka tankar Han har för sin skapelse. Förstå i viss mån, men framförallt förundras över det. Treenighetsläran är så viktig att den ibland kallas *kyrkornas centraldogm*.

Ordet treenighet finns inte i Bibeln, men enigheten mellan de tre lyser igenom i Skriften. Vi finner texter om Fadern – alltings ursprung, om Jesus Kristus – Guds mänskliga ansikte och om den Helige Ande – Livgivaren. Allt detta vittnar om att Gud är gemenskap, ja, Gud är kärlek! Och denne kärleksfulle gemenskapsgud vill gemenskap med sin skapelse. Han vill dela den livgivande kärleken.

När den unga kyrkan på 300-talet på allvar började reflektera över allt detta blev resultatet treenighetstanken. Formuleringar växte fram som ett skydd mot främmande tankar och läror som hotade att dra isär och splittra den unga kyrkan. För om Gud är kärlek och gemenskap är det också tydligt att motståndaren är det motsatta. När kyrkan talar om motståndaren som *djävulen* kan vi notera att ordet kommer från *diabolos*, som bl.a. betyder splittraren, söndraren. Motståndaren är någon som sliter

isär. Motsatsen är *symbolos* - att föra samman. Något som är oerhört viktigt att notera när vi försöker få klarsyn över vilka krafter som är rörelse. Nyckelfrågan lyder: Vad blir det för frukt? Kärleksfull gemenskap eller förödande splittring?

Den unga kyrkan ville ge utrymme för det första och en viktig text som växte fram för att slå vakt om detta är *Den nicenska trosbekännelsen*. Du finner den i slutet av denna text och du får gärna stämma in i den tillsammans med den världsvida kyrkan! Den reser en tydlig mur mot förvirring och splittrande läror samtidigt som den värnar mysteriet att Gud kan vara tre och ändå en.

Men kanske vi har svårt att se kopplingen till Treenigheten i dagens evangelietext? Om vi låter texten stå för sig själv, ja, då är det nog svårt att tydligt se kopplingen. Men en bibeltext står aldrig själv och skapar sitt budskap. Den är en del av en helhet. Tillsammans med övriga delar förkunnar den ett budskap. Den är en liten bit som passar ihop med det stora pusslet. Med det perspektivet kan vi ana Treenigheten också i dagens evangelietext. Bara vi går via Kristus. Vägen till den Treeniges hjärta går alltid via Jesus Kristus.

Minns orden från Apostlagärningarna: *Jesus är stenen som föraktades av er husbyggare men blev till en hörnsten. Hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss* (Apg 4:11-12). Så säger den Helige Ande genom Petrus. Men vännen Johannes har också en hel del att säga om Jesu person. Frågan vem Jesus är genomsyrar hela Johannesevangeliet. Den genomsyrar det kapitel i vilket vi finner dagens evangelietext och den genomsyrar

evangelietexten. Kapitlet uppvisar en mänsklig Jesus som gråter och är upprörd och skakad. Samtidigt får vi möta en Jesus som gör anspråk på att vara gudomlig. En Jesus som uppväcker döda.

Den gode vännen Lasaros hade dött, ja, han hade legat i graven i fyra dagar. När Jesus möter systemen Marta ger hon uttryck för sin sorg men också tro och tillit: *Herre, om du hade varit här hade min bror inte dött. Men jag vet ändå att Gud skall ge dig vad du än ber honom om* (11:21-22). Hon känner till Jesu helandeunder och vet att Han gjort märkliga saker, men frågan är om hon förväntar sig ett nära förestående uppståndelseunder? När Jesus upplyser om att brodern faktiskt kommer att uppstå ger Marta uttryck för den allmänna judiska uppståndelseunder: *Jag vet att han skall uppstå vid uppståndelsen på den sista dagen* (11:24). Jesus har dock mer att säga om den livgivande trons innehåll: *Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och den som lever och tror på mig skall aldrig någonsin dö. Tror du detta?* (11:25-26).

Marta får ge sin bekännelse. Hon tror och bekänner. Jesus är Messias, Guds Son. I hennes bekännelse döljer sig Treenigheten. Jesus är Guds, Faderns, Son. Han är också Messias, d.v.s. den smorde, och smörjelsen, det är Anden, som sänkte sig ner över Sonen efter dopet i Jordans vatten. Gud – Fader, Son och Ande, tre i en, alltid närvarande om än fördold.

Det är den Treenige som söker vår gemenskap idag. Han finns vid din sida just nu och Han har en fråga till oss alla. En personlig fråga som kräver ett personligt svar. Jesus sade: *Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och den som lever och tror på mig*

skall aldrig någonsin dö. Tror du detta? Vi känner Martas svar. Vad svarar du?

Nicenum

*Jag tror på en enda Gud, allsmäktig Fader,
skapare av himmel och jord,
av allt vad synligt och osynligt är;*

*och på en enda Herre,
Jesus Kristus, Guds enfödde Son,
född av Fadern före all tid,
Gud av Gud, ljus av ljus, sann Gud av sann Gud,
född och icke skapad, av samma väsen som Fadern,
på Honom genom vilken allting är skapat;
som för oss människor och för vår salighets skull har stigit ned
från himmelen och tagit mandom genom den Helige Ande av
jungfrun Maria och blivit människa;
som ock har blivit för oss korsfäst under Pontius Pilatus, lidit
och blivit begravet;
som på tredje dagen har uppstått, efter Skrifterna,
och stigit upp till himmelen och sitter på Faderns högra sida;
därifrån igenkommande i härlighet
till att döma levande och döda,
på vilkens rike icke skall varda någon ände;*

*och på den Helige Ande, Herren och Livgivaren,
som utgår av Fadern,
på honom som tillika med Fadern och Sonen tillbedes och äras,
och som har talat genom profeterna;*

*och på en enda, helig, allmännelig och apostolisk kyrka.
Jag bekänner ett enda dop, till syndernas förlåtelse,
och förväntar de dödas uppståndelse
och den tillkommande världens liv. Amen.*